

МЕЛОДИЯ ЗА ПЪТЕШЕСТВИЕТО В СВЕТА НА КНИГАТА ИЛИ ОНТОЛОГИЯ НА ХУМАНИТАРНОТО ПОЗНАНИЕ

Проф. г.ук.н. Стоян Денчев, проф. г.п.н. Александра Куманова

Хората умеят да четат книги, съставени от писмена, и не умеят да четат книгата, нямаща писмена. На тях са им познати звуците на лютня, имаща струни, и не са им известни звуците на лютня без струни. Ако живееш с мъртвата видимост на нещата и не вникваш във живота на духа, ще разбереш ли: какво е това книга без писмена и лютня без струни?

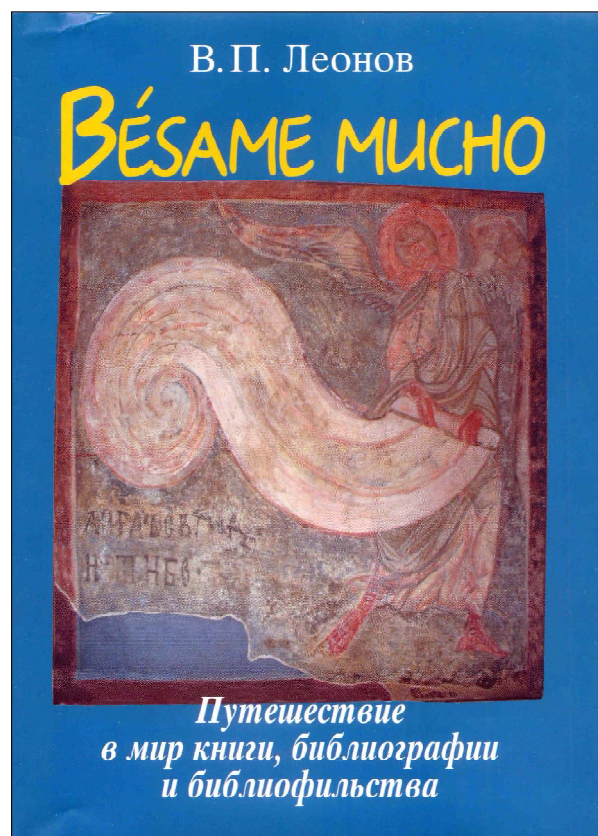
Хун Цзичен „Вкусът на корените” (II)

Научните трудове и публикациите на доктора на педагогическите науки, професор Валерий Павлович Леонов, директор на Библиотеката на Руската академия на науките (РАН) – БАН определят лицето на руската научна мисъл в информационно-комуникативна сфера на познанието, осъзнаваща самата тази сфера като **планетарно социокултурно цяло без географски, административни и отраслови граници** [1].

Към кръга учени, фундалирали чрез концепциите си идеята за **единна социокултурна информационна среда на човечеството**, към който се причислява фигурата на проф. В. П. Леонов, принадлежат имената на К. И. Абрамов, И. Е. Баренбаум, А. И. Барсук, Е. К. Беспалова, М. А. Брисман, Р. С. Гиляревски, М. Г. Вохришева, И. В. Гудовшчикова, А. А. Гречихин, А. В. Мамонтов, О. П. Коршунов, И. Г. Моргенштерн, Н. К. Леликова, Б. А. Семеновкер, К. Р. Симон, А. В. Соколов, Д. Ю. Теплов, Ю. Н. Столяров, Я. Л. Шрайберг, Ю. А. Шрейдер, В. А. Фокеев.

Името на проф. В. П. Леонов (род. 1942 г.) е добре познато в България и особено на многобройните специалисти по онтологично сродните области на информационно-комуникативната сфера, проявяващи се чрез професиите и плодовете на труда на практикуващите ги – на библиотекаря, библиографа, книговеда, архивиста, информатика, информационния технолог...

Мнозина от представителите на средното поколение от посочените специалисти у нас са получили

своето образование в Русия, и проф. В. П. Леонов е бил един от техните преподаватели в днешния Санкт-Петербургски държавен университет по култура и изкуство, отбелязал през декември 2008 г. своя 90-годишен юбилей.

На многобройните специалисти от националните и регионалните институции на информатизацията у нас концепцията на проф. В. П. Леонов за **библиографската интерпретация на социокултурната инфосфера на човечеството** е известна по майсторския клас, с който ученият участва в Програмата „Майсторски класове на видни съвременни учени“ на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии – **„Съвременни библиотечно-информационни концепции“ (19-20 април 2007 г.)**.

Дългите години на оглавяването от проф. В. П. Леонов на БАН в Санкт-Петербург не трансформират значението на високите административни постове като определящи за позициите на неговата личност – те по-скоро са само външен израз за голямото му признание като ерудит и творческа личност в книгознанието, библиографията, библиотечното дело, архивистиката, информатиката – области, в които той с еднакъв успех работи в продължение на няколко десетилетия – и като изследовател, и като управленец на документалните информационните потоци и специалистите (човешките ресурси) в сферата на информатизацията.

Сред десетките монографии, статии, студии по въпросите на историята и теорията на библиографията, библиотекознанието, информатиката последната книга на проф. В. П. Леонов – *„Bésame mucho: пътешествие в света на книгата, библиографията и библиофилството“* [2], чието представяне е обект на настоящите редове, не прави изключение от очертаната интердисциплинарана проблематика. Любопитно е, че именно нейната постановъчна, онтологична, част – за **книгата като космически субект** – става известна на професионалното съобщество на дейците на информатизацията у нас от публикуваната в превод от ръкопис на български език негова работа още през 2006 г. [3].

Внимателното запознаване със съдържанието на *„Bésame mucho“* завладява както с оригиналната ѝ структура, така и с широкия кръг от **въпроси, обект на вниманието на автора:**

- **моделиращата роля на читателя на книгата;**
- **феноменология на припомнянето чрез четене;**
- **четенето като пътешествие на душата;**
- **личността и майсторството на библиографа...**

Основният корпус на разглежданият труд се състои от две части: „Сами“ (с. 18–138) и „Заедно“ (с. 139–192), общо рамкирани от „Пролог“ (с. 5–1) и

„Вместо епилог“ (с. 193–202), в които обстойно се излагат не само авторските лични виждания, но и гледищата на голям кръг творци за феноменологията на книгата като космически субект.

В края на съчинението си В. П. Леонов си е позволил да включи откъс от творба на друг автор – есето за природата и същността на библиофилството „Тази игра ще бъде доиграна докрай“. Произведението е на библиографа, библиофила и писателя от Оксфорд, Великобритания Колин Франклин (написано по предложение на В. Л. и преведено на руски език от него; самото включване на това есе в книгата на В. Л. е изключително рядка практика за подобен на разглеждания тук род съчинения) (с. 150–192).

Надхвърлил 60-те години, проф. В. П. Леонов е далече от мисълта, че в *„Bésame mucho“* пристъпва към създаването на мемоари, макар че именно той е в състояние да разкаже твърде поучителни неща от богатия си житейски и творчески опит – и на изследовател, и на управленец, а и *„Bésame mucho“* практически е изпълнена и с герои – книги, и герои – създатели на книги, и с герои – читатели на книги... В. П. Леонов бърза да предупреди читателите, че съчинението му няма мемоарен характер.

Целта, която си поставя В. П. Леонов в *„Bésame mucho“* е посочена в подзаглавието на труда му: **„пътешествие в света на книгата, библиографията и библиофилството“**. Още по-точно тази цел е сформулирана по следния начин: „Моята книга е колкото опит за изучаване на самия себе си, толкова и за описание на **книжния свят**“ (Подчертаното – наше. – С. Д., А. К.) (с. 21).

Именно като „пътешествие“ книгата на проф. В. П. Леонов впечатлява с богатството на засегнатия в нея широк кръг от въпроси, отнасящи се и до миналото, и до днешното състояние на книгата, до нейната онтология и феноменология, до концептуалността ѝ, идейната ѝ хуманитарна натовареност, разгледани в интегрално цяло – и рационално, и философски, генериращи вечния, ноосферичния, план на информационното пространство на човечеството.

Авторът на *„Bésame mucho“* не крие своето удивление от невежеството, което цари по въпросите както за онтологията на книгата, така и спрямо възловите културни области на човечеството. Това застрашаващо положение е характерно, според него, съвсем не само за масовия потребител на благата на цивилизацията, но, за съжаление, се отнася и за академичните среди: „В академичната среда <...> служи отдавна и трайно закрепилото се в нея мнение, че книгознанието, библиотекознанието и библиографознанието не се отнасят и не могат да

бъдат отнесени към пълноправните академични науки. На тях им отреждат роля на помощни дисциплини, които не заслужават собствено място в научното пространство.” (с. 23). Дори и на такова крупно учреждение като Библиотеката на РАН тези среди гледат като на „несамостоятелно научно учреждение”, една от „службите” на РАН (с. 23).

За да отговори на повдиганите предизвикателства на деня за статуса на книгата (и статута на професионално опериращите с нея), в „*Bésame mucho*”, наред разгръщането на собствената си концепция, В. П. Леонов въплъщава пред читателя духа на създадената с указ на император Петър I Библиотека (БАН), явяваща се почти връстница на Санкт-Петербург. Пред читателя се въздигат в цял ръст петровските сподвижници – Р. К. Арескин, И.-Д. Шумахер, И. Г. Бакмейстър, М. В. Ломоносов, В. Н. Татищев. Сред нас се оказват оглавявалите Библиотеката (БАН) през различните години нейни директори – видните руски учени К. Е. Бер, А. А. Кунин, Э. А. Волтер, А. А. Шахматов.

За да напише книгата си проф. В. П. Леонов, привидно поводът е една „мелодия” – *bésame mucho*, избрана от него да стане заглавие на творбата му.

...Нищо по-неестествено като че ли не би могло да се случи на пръв поглед с човек, пишещ за същността на книгата, който на младини, наред с образованието по библиотечно-информационни науки, е получил и музикално образование! Известно е, че любимата музика, любимата мелодия подтикват често човека към неподозирани креативни действия...

Музиката открива простор за нови творчески изяви и за създателя на разглежданата книга. В случая с книгата „*Bésame mucho*”, обаче, се случва и нещо друго.

Да, наистина, и за В. П. Леонов любимата мелодия е прекрасно усещане – и емоционално, и подтикващо го към интелектуално озарение. Да, любимата мелодия е и метафора на споделянето за това озарение с Другия – Читателя.

Основното, обаче, което запалва проф. В. П. Леонов чрез „*Bésame mucho*” – е да предприеме заедно с читателя замисленото пътуване в света на книгата! Движещата сила на това пътешествие на книгата не е нито жаждата за издигане на „единствено вярна теория третираната област”, нито желанието за строг анализ на общото положение на нещата около книгата в книгознанието. Авторът-изследовател, воден от нравствен заряд, напомнящ нравствения заряд на генеалогичния лирически герои на великата руска литература на XIX–XX в., е **загрижен и разтревожен за бъдещата съдба на книгата в момент,**

когато се извършва невиджана в историята на човечеството техническа революция, по време на която вниманието на умовете е приковано повече към електронните (модерните) носители на информацията, отколкото към книжните (традиционните).

Определящата линия на концепцията на В. П. Леонов може синтезирано да бъде сформулирана чрез идеята: **детерминирани на дълбинно историко-културно ниво и професионално равнище библиография, книгознание, библиотекознание са вътрешни, живи, постоянно трансформирани се интелектуално-комуникативни структури на социологията, педагогиката, психологията, информатиката.** Явяващи се своеобразни метасистеми на интегралното социокултурно цяло (библиография – книгознание – библиотекознание <...>), **социологията, педагогиката, психологията, информатиката – като универсални, хуманитарни области на познанието – са онтологично обединими и измерими с философията, изкуството, художествената литература, „обикновения” живот.**

В описания методологичен възел – на тристепенно третиране на планетарната информационно-комуникативната сфера (1. библиография – книгознание – библиотекознание <...>; 2. социология – педагогика – психология <...>; 3. философия – изкуство – художествена литература <...>) В. П. Леонов интерпретира космическия статус на книгата като субект на социокултурното развитие. В тази логика именно изкуството (музиката!) е избрана като обозначаваща имплицитна [4] форма на представяне на книгата – като космически субект, явяваща се (книгата) квинтесенция на хуманитарното мислене и познание (с. 2; 5–17).

Ето как сам В. П. Леонов обяснява изтъкнатото: „Нишките на паметта в света на книжната култура удържат човека сам по себе си, като личност.” (с. 26).

Значението на **припомнянето** (с. 33–44) за изучаването на историята на устната и писмената комуникация – чрез припомнянето и припомняното – се разкрива посредством **изкуството на паметта** (с. 33). Припомнянето е интерпретирано като постоянно действащо, креативно **intentio** [5] **на съзнанието** (с. 35).

За общофилософско осмисляне на събитията и връзките между нещата в битието, отразявани и пораждани чрез книгата, вбирани чрез нея, според В. П. Леонов, съдейства такъв психически рефлексорен феномен като **интуицията** и особено – „**интелектуалната интуиция**” (с. 40), свидетелстваща

за прехода – през „прага на съзнанието”, подготвяйки разума на човека към „озаряването” [6] – **способността на съзнанието „да вижда” това, което не се побира в рамките на усвоеното преди; това нещо е по-голямо, отколкото просто наблюдателност**” (с. 41): **серендипност** [7] (с. 41–44 [8]) (*Подчертаното – от нас. – С. Д., А. К.*).

В. П. Леонов синтезира формирането (моделирането) чрез четенето на всяка книга на определен читател – „**идеален читател**” [9] (с. 18–26). Това става чрез **същността на четенето – „пътешествие на душата”**. В „доказателствената” тъкан на книгата В. П. Леонов виртуозно използва **фиксираните в световното изящното слово образци на възприятието – припомнянето** (на/чрез текста: А. С. Пушкин – „*Евгений Онегин*”; М. Ю. Лермонтов – „*Мюри*”; О. Э. Менделштам – „*Не, не луна-та, а светлият циферблат*”, „*Спомени*”; Вяч. И. Иванов – „*Вечна памет*”; Андей Белий – „*Спомен*”; Р.-М. Рилке – „*Часослов*”) (с. 45–55): „**книгата формира езика на душата, а книжният свят – е нейното обкръжение**” (с. 45). Следва обобщението: „**пътешествието на душата като поетично книгознание – е школа на смисъла**” (с. 55).

Известно е, че **формулата на информационното моделиране „книга – читател”** е библиографска в корена си и поражда хиперструктурата на вторичнодокументалната информация. Още през 1929 г. видният украински библиограф Д. А. Балика (1894–1971 г.) определя положението, уточняващо **обекта на библиографията, – системата „книга – читател”**, чрез което принципно се очертава пътя на извеждането на библиографията извън пределите на собствено „книговедските” трасета, в магистралите на информационните комуникации: „Не книгата само, а книгата и читателя са доминантата на <...> библиографията.” [10].

Съществена крачка в уточнението на **обекта на вторичнодокументалната дейност – системата „документ ↔ потребител”** е направено през 1975 г. от руския библиограф О. П. Коршунов (род. 1926 г.) на основа на синтеза на идеите на предшествениците чрез методологията на системно-структурния анализ [11].

Определящо за анализираното направление – на вътрешните, моделиращите, структури на информационните комуникации – се оказва направеното още през 1985 г. наблюдение на В. П. Леонов, който тогава характеризира **посредническите функции на библиографската информация (БИ) в системата „документ – потребител”**. БИ е обърната едновременно и към **първичния документ (Д)**, и

към **потребителя (ползвателя) на информация (ПИ)**: **Д ↔ БИ ↔ ПИ**. В тази система авторът извежда два типа отношения към БИ (**Д ↔ БИ** или **БИ ↔ ПИ**) и констатира, че от това на кое от тях се придава по-голямо значение, зависи какъв смисъл се влага в определянето на предмета на библиографията [12].

Отбелязваният тук историографски екскурс по теория на информационните комуникации (Д. А. Балика (1929 г.) – О. П. Коршунов (1975 г.) – В. П. Леонов (1985 г.), базирани на вторичнодокументалната феноменология, отсъства от изпъстрените с библиографски цитирания страници на „*Bésame mucho*”. Авторът на книгата я твори и ни я предоставя съвсем не като линейно изложение на последователно разгръщащ се свят от книги за книгата, от които специализираната литература притежава съответни образци... Пред нас е философски труд за невидимата онтология на книгата – нейната глъбинна същност!

Явявайки се един от първите млади специалисти по информатика през 1960-те – 1980-те години, В. П. Леонов и през последвалите десетилетия, и днес свидетелства чрез научното си творчество, че именно **информатиката** е свързващ елемент на две, вертикално разположени, равнища на **феноменологията на книгата**: а) (собствено) **библиотечно-библиографско**, и б) (макро) **социокомуникативно**. Изтъкнатите равнища позволяват да се изведе естествения статус на книгата в информационните комуникации като като планетарен, (гео)космически фактор на развитието – субект.

В светлината на синтеза на идеите на космизма (К. Е. Бер, Н. Ф. Фьодоров, В. И. Вернадски, К. Е. Циолковски, В. А. Лефевър, Н. Н. Мойсеев), учението за ноосферата (В. И. Вернадски, П. Теяр де Шарден), литературно-философските системи на класическия реализъм (Ф. М. Достоевски, Л. Н. Толстой, В. С. Соловьев), посткласическия релативизъм (А. Айнщайн, Л. Инфелд), психологическата топология (М. Пруст, М. К. Мамардашвили, А. М. Пятигорски), логическия позитивизъм (К. Р. Попър) В. П. Леонов разглежда въпроса за **представянето на знанията в книгата като космически субект**.

По различни траектории върви изложението на концепцията на В. П. Леонов за книгата като космически субект:

- методологично-изследователска;
- художествено-естетическа;
- теоретико-практична.

Ето например кратко изложение на рационално-аналитичната линия на мисълта на В. П. Леонов: „Ще

се четат ли книгите?” – тревожно се пита той (с. 25)... Родствен му се оказва възгледът на литературния корифей В. Б. Шкловски, че библиотечно-библиографската наука и книгознанието изживяват в момента нелек период (с. 65)... И още: възможно ли е с приключването на епохата на Гутенберг (епоха на печатните писмени комуникации), първичният образ на библиотекаря и библиографа да изчезне (с. 77), а самите библиотеки да се превърнат в „музеи на книгите”? Възможно ли е в епохата на глобализма, в която на преден план излизат професиите на мениджърите, посредниците, организаторите и управленците, да не остане никакво място за науката за книгата? (*Пак там*).

В. П. Леонов признава, че книжната култура днес се сблъсква с най-силното през цялата ѝ история предизвикателство, стигащо до издигането на погрешни тези за нейното изчезване в бъдеще, което по същество е по-скоро резултат от „общата материална и духовна криза” и разпадането на „дълбоките ценности” (с. 78–79).

Отговорът на въпросите, породени от често звучащите в публичното пространство мрачни прогнози за съдбата на книгите, рефлектиращи в повдиганите от проф. В. П. Леонов проблеми, е категоричен. Той дълбоко е убеден, че в науката не може да има пълен застой и че в нея, и при най-неблагоприятните условия, винаги има вътрешна, естествено присъща ѝ нагласа, за смяна на парадигмата.

Като „**когнитивна парадигма**” е определен действащият днес рационален начин на свързаност между нещата в условията на информационното моделиране:

„Когнитивна парадигма – това е влиянието на книжната култура върху човешкия разум.” (с. 30). И със свойствената си склонност към метафоричен изказ по отношение на крайностите и несъвършенствата на технологизацията на съвременната информатизация, В. П. Леонов обобщава: „Като преболяваме мита, ние ще получим имунитет, който ще ни позволи в бъдеще по-малко да бъдем изложени на риска на заболяването” (с. 79)...

Ето няколко забележителни характерни примери в очертаващото се направление от прогнози на В. П. Леонов относно печатната галактика на Й. Гутенберг – електронната галактика на М. Маклюън: „На съзнанието на Гутенберг е бил свойствен мощен стремеж: да открие в печатната книга единен източник и да установи чрез нейното тиражиране единство на връзките и съответствията. Гутенберг в това съзнание възплъщава център, към който може да се

пресъвокупи и целия ръкописен период на развитието на книгата.” (с. 16).

Самата свързаност на галактиките на Гутенберг – Маклюън – в, образно изразявайки се в духа на естетиката на изказа на В. П. Леонов, Млечен път на писмото на *Homo sapiens* ‘а, авторът на книгата „*Bésame mucho*” обяснява чрез цитат на мисъл от самия М. Маклюън (1962 г.): „Новата електрическа галактика на събитията вече дълбоко се е вклинила в галактиката на Гутенберг. Даже без пряк сблъсък опитът на такова съществуване на технологии и форми на съзнание е травматичен за всеки човек.” (с. 65–66).

„И така, две култури: книжна и електронна. В края на ХХ в. те се кръстосаха. Ражда се нов мисъл. Ние не се откъсваме от своите исторически корени. <...> Езикът на текста в ръкописната, книжната или електронната форма изразява мисълта; написаното закрепя звука, а мелодията става „огледало на духа”. В текстовете и звуците се изразява личността на автора или интерпретатора...” (с. 194)...

... Няма съмнение, че с промяната на условията, предизвикани от стеклите се обективни реалности на технологизацията и информатизацията, ще настъпят промени и във функциите на книгата. При всичко това, заключава авторът, книгата ще съумее да се приспособи към новите условия (с. 81), и не е възможно тя да загине, явявайки се корелат на втората сигнална система на човека – на Словото.

Книгата няма да загине не само поради адаптивните ѝ способности към всякакви промени и изменения в обществото, но още и поради следната важна причина: както човекът, така и книгата са „космически субекти”... Именно в онтологичния ключ на очертаната постановка **книгата е „вечна”** (с. 110).

Авторът си задава и въпроса: „ако книгата е космически субект, каква е нейната мисия във вселената (*В изданието: Вселената. – С. Д., А. К.*)?”. И отговаря: тя „**следва да влияе върху съзнанието на човека, да съдейства за по-нататъшното развитие на неговото мислене**” (с. 118). Що се отнася до начините на подобно въздействие на книгата върху човека, то те са три – като към биологично същество, като към носител на световния разум и като към субект на социалните отношения (с. 118).

Прекарал десетилетия от живота и творчеството си над книгата, проф. В. П. Леонов задава и основния въпрос на своето изследване за книгата: какво е това **книга**? И отговаря: тя е „**скъпоценен дар от природата, дар от вселената**”. „**Книгата е възникнала от практическата необходимост да се за-**

печата извършеното или откритото от човека” (с. 125).

Методологичната тежест на разгърнатата постановка на В. П. Леонов изгражда позицията му по третираната книговедска, философска, културологична и хуманитарна материя не единствено като фиксиране на определение за книгата, изолирано в демаркационни, книговедски, граници, а като оригинално цялостно гледище, представляващо научен, познавателен и философски възглед по онтология на хуманитарното познание.

Именно в **методологичните основи на книговедската феноменология** е страстната убежденост на автора за функциите на книгата в човешката цивилизация.

Трудът на проф. В. П. Леонов впечатлява и с други достойнства – написан е на основата на солидно познаване на руската и световна литература (тук също отсъстват демаркационните линии, и в източниковедския свод е включена художествената и философската мисъл на човечеството). За това свидетелстват позовавания на автора на произведенията на Йоан Богослов, Г. В. Ф. Хегел, В. И. Вернадски, П. Теяр де Шарден, Н. Ф. Фьодоров, Н. Н. Мойсеев, У. Морис, Ч. Пиърс, М. Пруст, Х. Л. Борхес, Х. Ортега-и-Гасет, А. Печеи, М. К. Мамардашвили, Й. Бродски, С. Лем, К. Попър, В. А. Лефевър и много други колоси на духа и мисълта.

Що се отнася до цитирането на литературата по книгознание, библиография и библиотекознание, то тук примерите са също солидни, тъй като авторът свободно владее материята и особено – съвременните ѝ метаморфози: Д. Макензи, Р. Шартие, М. А. Розов. Библиографската интерпретация на текста е разгледана като система от много равнища, преминаваща през различни **етапи**, което е достигнато на основата на **критерия „уплътнение на информацията”**: 1. романтичен (въдъхновението предполага разкриване вътрешния свят на библиографиращия); 2. реалистичен (преобладават научните цели); 3. прагматичен (информационните критерии преобладават над научните); 4. космически (в интелектуалното общество човекът и книгата ще се проявят като космически субекти) (с. 66–74).

Книгата „*Bésame mucho*” е снабдена с перфектно представящи я коментари (с. 203–259) и именен показалец (с. 260–268), които улесняват читателя за по-бързото му ориентиране и навлизане в богатото на фактология и персоналии пространство на съдържанието.

В постановъчната част на книгата „*Bésame mucho*” – раздела „Сами” – проблемите на книгата са поднесени подчертано детайлизирано: всеки един (*Вж по-горе*) – съответно от ракурсите на книгознанието, библиографознанието, библиотекознанието <...>; в раздела „Заедно” – интересът към очерталия се семантичен кръг е фокусиран към „Другия” (по М. М. Бахтин) – различния, противоположния, допълващия, противоречащия възглед... Именно в полифонията от гледища, в диалогичността на интердисциплинарните подходи В. П. Леонов вижда потенциала на верните търсения по комплекса от изследваните от него въпроси на книгата.

По принцип трудът на проф. В. П. Леонов е предназначен за книговеди, библиографи и библиотекарите, но смело може да се каже, че той би заинтересувал и далеч по-широк кръг читателска аудитория, която проявява интерес към съвременното състояние на книгата като културен феномен за пребиваване в различните планове на света, едновременно информационно изразяваща и проявяваща този свят като онтология – като кораб за пътешествие във времето и пространството.

В предприетото пътешествие чрез „*Bésame mucho*” В. П. Леонов не води читателя, а беседва с него чрез открита синархия [13]. В този диалог, който на места е интелектуална беседа, на места проницателно вглеждане в проблемите (и в нас), а понякога е просто мълчаливо кимване в знак на съгласие (с нас – читателите ѝ), В. П. Леонов формулира **перспективната креативна хуманитарна задача на книгознанието: то да изведе естественото генеалогично единство на културите на планетата в процеса на еволюцията на книгата в генетичния код на човека.**

Величествено звучи общият оптимистичен тон на „*Bésame mucho*”: „Книжникът е посял книжната култура. А ще пожъне той цяло човечество.” (с. 202).

Очевидно позицията на „*Bésame mucho*” открива нови пространства и на методологична обосновка на полифонична съизмеримост на възникващите терминологични проблеми в лоното на книговедските (библиологичните) възгледи за книгата в категорията „дълго” време: ръкописна – печатна – електронна книга.

Написана в полето на пресичащата се зона на науката – литературата – изкуството (в която творят майстори от рангана Данте Алигиери, Й. В. Гьоте, У. Еко!), „*Bésame mucho*” на В. П. Леонов приоткри-

ва нови простори за книговедите, нови граници за информационно-комуникативната сфера като цяло, в които не „свиването навътре” в изследванията става определящо, а водещо е „излизането” в откритата интердисциплинарна когнитология на XXI в., явяваща се синархия на философията, художествената литература, изкуството: космоса, в който книгата – като субект – има уникална историко-културна моделираща, прогностична и футуристична мисия.

Чрез книгата „*Bésame mucho*” на проф. В. П. Леонов ние – нейните читатели – днес се срещаме във формиращата се когнитивна парадигма на познанието, в чието генериране сами участваме активно, обединявайки, съотнасяйки гледищата си, независимо от това, че те сами по себе си в различни случаи гравитират към философията, науката, литературата, изкуството или „обикновения” практически живот... Всичко това ни позволява в удивителна филигранна калейдоскопичност да наблюдаваме с прост поглед информационните реалии (по форма: ръкописни, традиционни, електронни) на света като негов – говорещ ни! – космос, познавайки по този интерактивен начин не само по-добре позицията на Другия, но – именно чрез нея – и собствената си гледна точка...

ЛИТЕРАТУРА И БЕЛЕЖКИ

1. **Валерий Павлович Леонов** : Би[о]блиогр. указ. / БАН ; Сост. А. И. Богданов и др. СПб., 2002.
2. **Леонов, В. П.** *Bésame mucho* : путешествие в мир книги, библиографии и библиофильства / Научный совет РАН „История мировой культуры” ; Библиотека РАН. М. : Наука, 2008. 268 с.
3. **Леонов, В. [П.]** Книгата като космически субект (Постановка на проблема) / Прев. от ориг. ръкоп. от рус. ез. А. Куманова. // Тр. / Специализ. висше уч-ще по библиотекознание и информ. технолог. София, 2006. Т. 5, с. 295–302. – Сrv.: Леонов, В. П. Книга как космический субъект : постановка проблемы. // Библиотековедение. 2006. № 6, с. 18–21.
4. Лат.: implication – сплитане, преплитане – логическа операция, образуваща сложно изказване, съставено от две изказвания посредством логическата връзка, съответстваща на съюза „ако ..., то ...”.
5. Лат.: намерение, напрежение, усилие.
6. **Сорокин, Б. Ф.** Философия и психология творчества : науч.-метод. Пособие для аспирантов и молодых преподавателей / Орл. гос. ун-т. Орел, 2000, с. 56–79.

7. Англ.: serendipity – способност към интуитивно озаряване – сrv.: Хорас Уолпол: „щастлива способност към открития, интуитивно озарение” (Walpole, H. The letters of Horace Walpole, earl of Oxford. // 9 vol. / Ed. by P. Cunningham. London : Henry G. Bohn, 1861. Vol. 2, p. 365–366.).

8. По всеки общ и частен въпрос на своето изследване В. П. Леонов привежда синтезирана библиографска картина на въпроса. Библиографската скица на понятието „серендипност” финализират определенията, дадени от: 1. заместник-директора на библиотеката „А. Линкълн” в Спрингфилд (Илинойс, САЩ) Джеймс Ла Рю, дадено в статията му „Науката за серендипността” (La Rue, J. The science of serendipity. // Library Software review. 1984. Vol. 3, N 3, p. 385–389.); библиотекознанието е „наука на серендипността”; 2. руския библиограф и книговед Д. Ю. Теплов в статията му „На пътя към създаване на единна теория на ИТС” (Теплов, Д. Ю. На путях к созданию единой теории ИПС. // Техн. б-ки СССР. 1968. Вып. 9 (71), с. 12–18.): „Процесът на извличане на информация от традиционните информационно-справочни системи може в общи черти да се опише по следния начин: преди всичко потребителят се запознава със структурата на системата (с класификационната схема, със списъка на предметните рубрики, азбучно-предметния показалец и възприетата методика на класификация), получавайки по този начин предварителна ориентация в интересувания го въпрос. След това, обръщайки се непосредствено към вторичните документи на избрания раздел, той намира необходимите му. И на първия, и на втория стадий потребителят не само получава необходимите сведения, но и едновременно разширява кръга на своите интереси, попълва знанията си. Всичко това му помага той уверено да се ориентира в потока на информацията.”

9. Сrv. с въведения от У. Еко термин „Lettore Modello” („читател – модел” или „модел на читателя”) (Эко, У. Роль читателя : исслед. по семиотике текста / пер. с англ. и ит. С. Серебряного. СПб.: Simposium ; М.: Изд-во РГГУ, 2005.).

10. **Балика, Д. А.** Рекомендательная (критическая) библиография. // Библиография (М.). 1929. № 4, с. 41–71.

11. **Коршунов, О. П.** Проблемы общей теории библиографии : (Моногр.). М. : Книга, 1975. – Сrv.: Беспалова, Э. К. „Проблемы общей теории библиографии” О. П. Коршунова и концепции рекомендательной библиографии [1976 г.]. // Беспалова, Э. К. Избранное : Ст. за 20 лет : В 3-х т. : Т. I–III. М. 1994, с. 55–78.

12. **Леонов, В. П.** Библиографическая информация в структуре вторичной информации. // Сов. библиогр. (М.). 1985. № 2, с. 16.

13. Гр.: *syn* – заедно + *gōnia* – ъгъл.

